

การเน้นในคำประสมแบบเท่าเทียมและไม่เท่าเทียม ในภาษาไทย

Submitted date: 28 September 2022

Revised date: 13 December 2022

Accepted date: 19 January 2023

สรีนา มะลูลีม^๑
พิทยาวัดน์ พิทยาภรณ์^๒

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ศึกษารูปแบบการเน้นคำของคำประสมแบบเท่าเทียมและคำประสมแบบไม่เท่าเทียมในภาษาไทยโดยมีสมมติฐานว่า คำประสมทั้งสองประเภทมีรูปแบบการเน้นเหมือนกัน คือมีการเน้นสองรูปแบบขึ้นอยู่กับระดับความหมายเชิงประกอบ คำประสมแบบเท่าเทียมและไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูงมีการเน้นแบบเน้นหลัก-เน้นหลัก เช่นเดียวกับวลีสองพยางค์ ในขณะที่คำทั้งสองประเภทที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำมีการเน้นคำแบบเน้นรอง-เน้นหลัก เช่นเดียวกับคำเดี่ยว ผลการศึกษาเป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย

คำสำคัญ: การเน้นคำ, คำประสม, คำประสมแบบเท่าเทียม, คำประสมแบบไม่เท่าเทียม, ภาษาไทย

^๑ นิสิตปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หัวข้อ “ความสัมพันธ์ของโครงสร้างสัมผัสพยางค์ของคำประสมภาษาไทยกับการกลายเป็นศัพท์” โดย นางสาวสรีนา มะลูลีม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.พิทยาวัดน์ พิทยาภรณ์ โครงการวิจัยได้รับการสนับสนุนจากโครงการปริญญาเอก กาญจนานิกเชก (คปก.) สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

^๒ รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Word stress in Thai coordinate and subordinate compounds

Lena Maluleem^๑

Pittayawat Pittayaporn^๒

Abstract

This study investigated word stress in Thai coordinate and subordinate compounds. Coordinate and subordinate compounds in Thai are hypothesized to exhibit the same word stress patterns depending on their semantic compositionality, including primary-primary stress in coordinate and subordinate compounds with high compositionality and secondary-primary stress in compounds with low compositionality. The results of this study confirm both hypotheses.

Keywords: word stress, compound words, coordinate compound, subordinate compound, Thai

^๑ Ph.D. Candidate, Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University. This article is a part of the doctoral dissertation “Relationship between Thai compound prosodic structure and lexicalization” by Lena Maluleem (dissertation advisor: Assoc. Prof. Pittayawat Pittayaporn, Ph.D.). The project is funded by The Royal Golden Jubilee Ph.D. Programme (RGJ), The National Research Council of Thailand (NRCT).

^๒ An Associate Professor, Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

บทนำ

คำประสมหมายถึงคำซับซ้อนที่ประกอบด้วยหน่วยศัพท์ (lexeme) สองหน่วยขึ้นไป (Haspelmath, 2002) โดยอาจมีความหมายเกี่ยวข้องกับความหมายขององค์ประกอบเล็กน้อยแตกต่างกันไป งานวิจัยในอดีต (Injan, 2014; Singnoi, 2005) พบว่า คำประสมมีลักษณะความหมายที่สลับกันเป็นระดับโดยคำประสมบางคำมีความหมายประกอบขึ้นจากความหมายของแต่ละองค์ประกอบอย่างสมบูรณ์หรือความหมายเชิงประกอบสูง (high compositionality) ตัวอย่างเช่น *แก้วแดง* มีความหมายถึง *แก้วชนิดหนึ่งซึ่งมีเมล็ดสีแดง* เกี่ยวข้องกับความหมายของ *แก้ว* และ *แดง* โดยตรง ในขณะที่คำประสมบางคำมีความหมายแตกต่างจากความหมายของแต่ละองค์ประกอบหรือความหมายเชิงประกอบต่ำ (low compositionality) เช่น *แกะดำ* หมายถึง *คนที่ทำอะไรผิดแยกไปจากกลุ่ม* ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับความหมายของ *แกะ* และ *ดำ* โดยตรง เช่น *เขาเป็นแกะดำในหมู่เพื่อน ๆ*

หากจัดประเภทคำประสมตามแฉกความหมายขององค์ประกอบสามารถจำแนกคำประสมได้เป็นสามประเภทหลักคือคำประสมแบบเท่าเทียม (coordinate compound) คำประสมแบบไม่เท่าเทียม (subordinate compound) และคำประสมแสดงคุณสมบัตินี้ (attributive compound) (Bisetto & Scalise, 2005, p.326) โดยงานวิจัยนี้จะศึกษาคำประสมสองประเภทหลักคือคำประสมแบบเท่าเทียมและคำประสมแบบไม่เท่าเทียม คำประสมแบบเท่าเทียมคือคำที่ทั้งสององค์ประกอบมีความหมายเหมือนกันหรืออยู่ในแฉกความหมายเดียวกัน ตัวอย่างเช่น *สวยงาม* ประกอบขึ้นจาก *สวย* และ *งาม* ซึ่งอยู่ในแฉกความหมายเดียวกันและมีความหมายคล้ายกัน ส่วนคำประสมแบบไม่เท่าเทียมคือคำที่ทั้งสององค์ประกอบมีความหมายอยู่ในแฉกความหมายต่างกัน ตัวอย่างเช่น *coffee cup* ‘ถ้วยกาแฟ’ เกิดจากคำว่า ‘กาแฟ + ถ้วย’ ซึ่งอยู่ในแฉกความหมายต่างกัน โดยคำประสมแต่ละประเภทอาจมีระดับความหมายเชิงประกอบที่ต่างกันออกไป โดยมีทั้งคำประสมแบบเท่าเทียมที่มีความหมายเชิงประกอบสูง เช่น *พ่อแม่* คำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ เช่น *ต้นตอ* คำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง เช่น *งานบ้าน* และคำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ เช่น *เข้าใจ*

ในแง่การออกเสียง งานวิจัยในอดีตมีแนวคิดแตกต่างกันเกี่ยวกับรูปแบบการเน้นในคำประสมทั้งสองประเภทข้างต้น โดยคำประสมแบบไม่เท่าเทียม เช่น *ต้นไม้พยางค์แรกมีการเน้นน้อยกว่า (weaker stress)* (Peyasantiwong, 1986, p.215) ในขณะที่คำประสมแบบเท่าเทียมหรือคำซ้อน เช่น *อ่อนนุ่ม* ได้รับการเน้นหลักที่ทั้งสองพยางค์ อย่างไรก็ตามงานวิจัยยังคงมีแนวคิดที่แตกต่างกันและพบข้อยกเว้นในบางกรณี ตัวอย่างเช่นงานวิจัยของ Injan (2014) เสนอว่าโดยส่วนใหญ่คำประสมแบบเท่าเทียมมีการเน้นแบบ ไม่เน้น-เน้น เช่น *กฎเกณฑ์ ต้นตอ* แต่พบว่าคำประสมแบบเท่าเทียมบางคำมีการเน้นหลักที่ทั้งสองพยางค์ เช่น *พรรคพวก คัดลอก เป็นต้น* ซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างจากคำประสมแบบเท่าเทียมอื่น ๆ

นอกจากนี้ Maluleem (2018) ได้ศึกษาการเน้นของคำประสมสองพยางค์ในภาษาไทยโดยวัดอัตราส่วนค่าระยะเวลาพยางค์ของคำประสมสองกลุ่มที่แยกจากกันชัดเจน คือกลุ่มของคำประสมแบบเท่าเทียมที่มีความหมายเชิงประกอบสูง เช่น *สวยงาม แน่ชัด หลีกหนี* และกลุ่มของคำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีความหมายเชิงประกอบต่ำ เช่น *นกหวีด น้ำเงิน ไล่เดือน* ผลการศึกษาพบว่าคำกลุ่มแรกมีการเน้นแบบเน้นหลัก-เน้นหลัก ในขณะที่กลุ่มที่สองมีการเน้นแบบเน้นรอง-เน้นหลัก งานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเน้นคำมีความสัมพันธ์กับประเภทของคำประสมและระดับความหมายเชิงประกอบ แต่งานวิจัยยังไม่ได้มีการพิจารณาคำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ เช่น *ต้นตอ* และคำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง เช่น *งานบ้าน* ร่วมด้วย ทำให้ยังไม่สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการเน้นในคำประสมแบบเท่าเทียมและไม่เท่าเทียมในภาษาไทยนั้นมึลักษณะอย่างไร มีความแตกต่างกันตามระดับความหมายเชิงประกอบหรือไม่

งานวิจัยนี้จึงทำการศึกษาประเด็นดังกล่าวเพิ่มเติม ผู้วิจัยเก็บข้อมูลคำประสมแบบเท่าเทียมและไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่างกัน โดยมีสมมติฐานว่าคำประสมแบบเท่าเทียมและไม่เท่าเทียมมีรูปแบบการเน้นเหมือนกันโดยรูปแบบการเน้นสัมพันธ์กับระดับความหมายเชิงประกอบ คำทั้งสองประเภทที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำมีการเน้นแบบเน้นรอง-เน้นหลัก และคำที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูงมีการเน้นแบบเน้นหลัก-เน้นหลัก

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบรูปแบบการเน้นคำในคำประสมแบบเท่าเทียมและไม่เท่าเทียมในภาษาไทย

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยทางภาษาศาสตร์ที่ผ่านมาได้ให้คำนิยามของคำประสมไว้หลากหลาย จากการทบทวนวรรณกรรมพบนิยามคำประสมที่แตกต่างกันสองแนวทางหลัก แนวทางแรกนิยามว่าคำประสมคือคำที่เกิดจากหน่วยศัพท์สองหน่วยขึ้นไปมาประกอบกันและเกิดความหมายใหม่ซึ่งแตกต่างจากความหมายของแต่ละองค์ประกอบ (Bauer, 2003) ในขณะที่นิยามอีกแนวทางหนึ่งเสนอว่าคำประสมคือหน่วยศัพท์สองหน่วยขึ้นไปมาประกอบกันและมีความหมายใหม่เกิดขึ้น ซึ่งความหมายใหม่อาจแตกต่างกับความหมายของแต่ละองค์ประกอบมากน้อยแตกต่างกันไป (Haspelmath, 2002) สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้นิยามของ Haspelmath (2002) ทั้งนี้เนื่องจากงานวิจัยมีเป้าหมายในการเก็บข้อมูลคำประสมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบแตกต่างกัน การใช้นิยามแบบกว้างนี้ทำให้ได้รายการคำประสมที่ครอบคลุมตามเป้าหมายของงานวิจัย

คำประสมแต่ละคำมีระดับความหมายเชิงประกอบแตกต่างกัน คำประสมบางคำมีความหมายแบบเป็นเชิงประกอบ (compositional meaning) หรือความหมายเชิงประกอบสูง คือ ความหมายของคำประสมทั้งคำเป็นผลรวมอย่างสมบูรณ์จากความหมายของแต่ละองค์ประกอบ (Pelletier, 1994) เช่น *บ้านเรือน* ‘บ้าน ที่อยู่อาศัย’ มีความหมายคล้ายกับ *บ้าน* และ *เรือน* ซึ่งมีความหมายว่า ‘ที่อยู่อาศัย’ ในขณะที่คำประสมบางคำมีความหมายแบบไม่เป็นเชิงประกอบ (non-compositional meaning) หรือความหมายเชิงประกอบต่ำ คือความหมายของคำประสมทั้งคำไม่ได้เกิดจากผลรวมของแต่ละองค์ประกอบอย่างสมบูรณ์ เช่น *ต้นตอ* ซึ่งมีความหมายว่า ‘แหล่งที่มาของเรื่อง ที่เกิดเหตุ เค้าเดิม เหตุเดิม’ ซึ่งแตกต่างจากความหมายของ *ต้น* ซึ่งมีความหมายว่า ‘ลำต้นของต้นไม้’ และ *ตอ* ซึ่งมีความหมายว่า ‘โคนของต้นไม้หรือลำต้นที่ถูกตัดหรือหักลงแล้ว’

ในแง่ของความหมายของหน่วยสร้างประเภทต่าง ๆ วลีเป็นหน่วยสร้างที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง ในขณะที่คำเดี่ยวเป็นหน่วยสร้างที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำที่สุด สำหรับคำประสม Singnoi (2005) ได้อธิบายว่าความหมายของคำประสมมีลักษณะลดหลั่นเป็นระดับ โดยคำประสมในภาษาไทยบางกลุ่มมีลักษณะคล้ายคลึงกับคำเดี่ยวมากและมีความหมายที่ไม่สามารถคาดเดาได้จากความหมายขององค์ประกอบ ในขณะที่คำประสมบางกลุ่มมีลักษณะคล้ายคลึงกับวลีมากกว่าและมีความหมายที่เป็นเชิงประกอบมากสามารถคาดเดาได้จากความหมายของแต่ละองค์ประกอบ นอกจากนี้ Injan (2014) ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับความหมายเชิงประกอบมาใช้วิเคราะห์ความหมายเชิงประกอบของคำประสมแบบเท่าเทียม ผลการวิเคราะห์ยืนยันว่าคำประสมแบบเท่าเทียมนั้นมีระดับของการความหมายเชิงประกอบแตกต่างกัน เช่นเดียวกับคำประสมประเภทอื่น

ในแง่ของการเน้นคำ ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีรูปแบบคณะแบบไอแอมบ์ (iambic foot) โดยมีการเน้นหลักที่พยางค์ทางด้านขวา งานวิจัยพบว่าคำแต่ละประเภทมีรูปแบบการเน้นแตกต่างกัน คำเดี่ยวที่พยางค์แรกเป็นพยางค์เบา เช่น *ชะงัก* มีรูปแบบการเน้นแบบ ไม่เน้น-เน้นหลัก (Bennett, 1995; L-Thongkum, 2011) ส่วนคำเดี่ยวที่พยางค์แรกเป็นพยางค์หนัก เช่น *กางเกง* มีการเน้นแบบ เน้นรอง-เน้นหลัก และวลีมีการเน้นหลักที่ทั้งสองพยางค์ (Maluleem, 2018) ตัวอย่างการเน้นของวลีและคำเดี่ยวมีดังนี้

วลี (เน้นหลัก-เน้นหลัก)

ชายผ้า /'k^ha:j⁵.p^ha:³/

ขั้บรด /'k^hap².rot⁴/

นั่งนึ่ง /'naŋ³.niŋ³/

คำเดี่ยวที่พยางค์แรกเป็นพยางค์เบา (ไม่เน้น-เน้นหลัก)

ธนู /t^ha.'nu:¹/

ทราย /t^ha.'na:j¹/

กุหลาบ /ku.'la:p²/

คำเดี่ยวที่พยางค์แรกเป็นพยางค์หนัก (เน้นรอง-เน้นหลัก)

บรรทม /,ban¹.t^hom¹/

สัมพันธ์ /,sam⁵.p^han¹/

ภาษา /,p^ha:¹.sa:⁵/

สำหรับการเน้นในคำประสมภาษาไทย งานวิจัยในอดีตมีข้อค้นพบตรงกันว่า คำประสมบางคำมีการเน้นเช่นเดียวกับคำเดี่ยว คือเน้นรอง-เน้นหลัก ในขณะที่คำประสมบางคำ เช่น ปิงปัง (Injan, 2014, p. 124) หรือ ยอดเยี่ยม (Peyasantiwong, 1986, p. 218) มีการเน้นแบบเน้นหลัก-เน้นหลักเช่นเดียวกับวลี การศึกษาในอดีตได้อธิบายประเด็นนี้ด้วยแนวคิดที่แตกต่างกันสองแนวคิดหลัก แนวคิดแรกคือรูปแบบการเน้นคำสัมพันธ์กับประเภททางความหมายของคำประสม (Naksakul, 1981; Peyasantiwong, 1986) ขึ้นอยู่กับคำประสมนั้นเป็นคำประสมแบบเท่าเทียมหรือแบบไม่เท่าเทียม โดยคำประสมแบบเท่าเทียมมีการเน้นแบบเน้นหลัก-เน้นหลัก และคำประสมแบบไม่เท่าเทียมมีการเน้นแบบไม่เน้น-เน้นหลัก หรือเน้นรอง-เน้นหลัก อย่างไรก็ตามในกลุ่มของคำประสมแต่ละประเภทงานวิจัยยังมีข้อเสนอที่แตกต่างกัน เช่น Injan (2014) เสนอว่า คำประสมแบบเท่าเทียมมีการเน้นแบบ ไม่เน้น-เน้นหลัก แตกต่างจากข้อค้นพบของ Peyasantiwong (1986) และยังคงพบข้อยกเว้นหลายกรณีที่มีการเน้นคำไม่เป็นไปตามรูปแบบที่ทำนายไว้ ในขณะที่อีกแนวคิดหนึ่งเสนอว่ารูปแบบการเน้นคำสัมพันธ์กับระดับความหมายเชิงประกอบ (Maluleem, 2018) โดยคำประสมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูงมีการเน้นแบบ เน้นหลัก-เน้นหลัก ในขณะที่คำประสมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำมีรูปแบบการเน้นแบบ เน้นรอง-เน้นหลัก

วิธีการเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็นสองส่วนคือข้อมูลระดับความหมายเชิงประกอบ และข้อมูลเสียง^๔ งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลระดับความหมายเชิงประกอบจากผู้พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ ๑๐ คน ผู้เข้าร่วมวิจัยโดยใช้ใบสมัครซึ่งประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยมีเกณฑ์การรับสมัครคือ ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องมีอายุ ๑๘ ปีขึ้นไป ไม่จำกัดเพศ อาศัย

^๔ เก็บข้อมูลทั้งหมดระหว่างวันที่ ๓๑ ตุลาคม - ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

อยู่ในกรุงเทพมหานครโดยไม่เคยอาศัยอยู่ในจังหวัดอื่นหรือพูดภาษาไทยถิ่นอื่น และไม่เคยศึกษาในสาขาภาษาและภาษาศาสตร์ ผู้สมัครเข้าร่วมวิจัยที่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนด และสามารถนำข้อมูลวิเคราะห์ผลได้มีทั้งสิ้น ๓๘ คน อายุระหว่าง ๒๐-๕๕ ปี รายการคำเป้าหมายมีทั้งหมดหนึ่งชุด นำไปใช้ทั้งการเก็บข้อมูลระดับความหมายเชิงประกอบและข้อมูลเสียง เกณฑ์การคัดเลือกคำเป้าหมายมีดังนี้ ๑) คำประสมและวลีเป้าหมายต้องไม่มีความหมายกำกวมกับหน่วยสร้างโครงสร้างเดียวกัน ตัวอย่างเช่น คำประสม *ของหาย* อาจมีสถานะเป็นคำประสมซึ่งมีความหมายว่า ‘lost thing’ หรือเป็นประโยคที่ประกอบด้วยประธานและกริยาที่มีความหมายว่า ‘something disappeared’ กรณีเช่นนี้ถือว่าหน่วยสร้างดังกล่าวมีความหมายกำกวม เป็นได้ทั้งคำประสมและวลี จึงไม่สามารถนำมาใช้เป็นรายการคำในงานวิจัยนี้ได้ ๒) คำประสมเป้าหมายต้องเป็นคำที่ทีมงานวิจัยที่วิเคราะห์ประเภทไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นคำประสมแบบเท่าเทียมหรือไม่เท่าเทียม และ ๓) ไม่ใช่คำวลี หรือ คำเดี่ยว ที่มีพยัญชนะกักเกิดในตำแหน่งติดกัน เช่น *กักกัน* เนื่องจากจะไม่สามารถระบุขอบเขตของพยางค์ในแผนภาพเสียง (spectrogram) ทำให้การวัดค่าระยะเวลาพยางค์คลาดเคลื่อนได้ ผู้วิจัยรวบรวมคำประสมเป้าหมายรวบรวมจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคำประสมทั้งสิ้นห้าเล่ม (Iangubol, 1982; Injan, 2014; Intorn, 1976; Kaewkhieo, 2008; Singnoi, 2005) โดยมีคำประสมที่มีลักษณะตรงตามเกณฑ์ทั้งสิ้น ๓๓ คำ วลี ๓ วลี และคำเดี่ยว ๖ คำ

การเก็บข้อมูลระดับความหมายเชิงประกอบใช้แบบสอบถามออนไลน์ ผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นผู้ตัดสินใจให้คะแนนว่าความหมายของคำหรือวลีนั้นเกี่ยวข้องกับความหมายของแต่ละองค์ประกอบมากน้อยเพียงใด เช่น “ความหมายของ *ต้นไม้* เกี่ยวข้องกับความหมายของ *ต้น* และ *ไม้* มากน้อยเพียงใด” โดยใช้รูปแบบคำถามเดียวกันทั้งคำเดี่ยว วลีและคำประสม โดยมีระดับคะแนน ๑-๕ คะแนน ๑ คือความหมายไม่เกี่ยวข้องเลยหรือระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ และ ๕ คะแนนหมายถึงความหมายเกี่ยวข้องมากที่สุดหรือระดับความหมายเชิงประกอบสูง เมื่อได้ผลการตัดสินใจแล้วผู้วิจัยคำนวณระดับความหมายเชิงประกอบเฉลี่ยของคำเป้าหมายแต่ละคำ และจัดกลุ่มคำประสมเป็นสี่กลุ่ม ได้แก่

- ๑) คำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง
- ๒) คำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ

- ๓) คำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง
- ๔) คำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ

การเน้นคำเก็บข้อมูลจากคำระยะเวลาพยางค์ โดยบันทึกเสียงจากผู้พูดภาษาไทยกรุงเทพ อายุระหว่าง ๒๐-๒๓ ปี เกิดและเติบโตในกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้พูดที่เคยเข้าร่วมการเก็บข้อมูลระดับความหมายเชิงประกอบ โดยผู้พูดที่สมัครใจและสะดวกเข้าร่วมการเก็บข้อมูลเสียงในวันและเวลาที่กำหนดมีจำนวนทั้งสิ้น ๕ คน เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยนำร่องของวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยจึงกำหนดให้มีจำนวนผู้เข้าร่วมวิจัยอย่างน้อย ร้อยละ ๑๐ ของจำนวนผู้เข้าร่วมวิจัยที่ต้องการเก็บข้อมูลในวิทยานิพนธ์ (๓๐ คนขึ้นไป) ผู้เข้าร่วมวิจัยจำนวน ๕ คนจึงคิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖ ซึ่งเป็นจำนวนที่เพียงพอสำหรับการเก็บข้อมูลงานวิจัยนำร่อง และสามารถแสดงแนวโน้มของผลการศึกษได้ตามข้อเสนอของงานวิจัยในอดีต (Connelly, 2008; Treece & Treece, 1982)

ข้อมูลเสียงเก็บข้อมูลโดยใช้เกมทายคำจากภาพและบริบทซึ่งผู้เข้าร่วมวิจัยจะไม่เห็นรูปเขียนของคำเป้าหมาย การเก็บข้อมูลรูปแบบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การออกเสียงมีความเป็นธรรมชาติและลดอิทธิพลของรูปเขียน (orthography) ที่อาจส่งผลกระทบต่อออกเสียงได้ ผู้วิจัยแสดงคำใบ้โดยใช้โปรแกรม Microsoft PowerPoint ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยตอบว่าคำที่แสดงบนหน้าจอคือคำว่าอะไรโดยใช้กรอบประโยค “ตอบว่า ___ ค่ะ/ครับ” ผู้วิจัยแบ่งคำใบ้เป็นสามชุดเพื่อเก็บข้อมูลการออกเสียงซ้ำสามครั้งโดยนำไปวิเคราะห์ทั้งสามครั้ง รวมคำใบ้ทั้งหมด ๑๒๖ ข้อ ใช้เวลาเก็บข้อมูลประมาณ ๑๕ นาที ภาพที่ ๑ แสดงตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเสียง

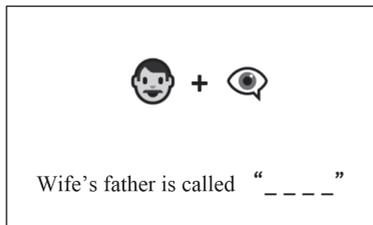

Figure 1: The hint presented to the participants (compound word, ‘father-in-law’)

Source: Researcher

ภาพที่ ๑: คำใบ้ที่นำเสนอแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย (คำประสม พ้องตา)

ที่มา: ผู้วิจัย

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลเฉพาะคำระยะเวลาพยางค์ซึ่งงานวิจัยในอดีตมีความเห็นตรงกันว่าเป็นค่าที่แสดงถึงการเน้นคำในภาษาไทยได้ชัดเจนที่สุด และเพียงพอที่จะจำแนกพยางค์เน้นออกจากพยางค์ไม่เน้น (Nitisaroj, 2004; Potisuk et al., 1996) อย่างไรก็ตาม ค่าংশการเน้นในภาษาไทยนั้นยังรวมถึงการขึ้นตกของค่าความถี่มูลฐาน (fo contour) (Nitisaroj, 2004) และค่าความเข้ม (intensity) (Potisuk et al., 1996) อีกด้วย แต่เนื่องจากรายการคำประสมมีจำนวนจำกัดทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมปัจจัยที่ส่งผลต่อค่าความถี่มูลฐานและค่าความเข้ม เช่น ความสูงต่ำของสระและเสียงวรรณยุกต์ เพิ่มเติมได้ ค่าความถี่มูลฐานและค่าความเข้มที่ได้จึงอาจมีการแปรสูงไม่สามารถแสดงถึงการเน้นคำที่แท้จริงและส่งผลต่อการตีความผลการศึกษาได้ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงเก็บข้อมูลคำระยะเวลาเพียงค่าเดียว

ข้อมูลเสียงที่ได้นำไปกำหนดขอบเขตพยางค์ (segmentation) และวัดค่าโดยใช้โปรแกรม Praat (Boersma, 2001) คำระยะเวลาพยางค์นำไปปรับค่าเป็นอัตราส่วนคำระยะเวลาพยางค์ที่หนึ่งต่อพยางค์ที่สอง (duration ratio) เพื่อแสดงระดับการเน้นคำ (Maluleem, 2018)

$$\text{อัตราส่วนคำระยะเวลา} = \frac{\text{คำระยะเวลาพยางค์ที่หนึ่ง (มิลลิวินาที)}}{\text{คำระยะเวลาพยางค์ที่สอง (มิลลิวินาที)}}$$

จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์รูปแบบการเน้นของคำประสมแต่ละกลุ่มโดยใช้สถิติถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) เปรียบเทียบกับรูปแบบการเน้นของคำเดี่ยวและวลี วลีมีรูปแบบการเน้นแบบเน้นหลัก-เน้นหลัก หากอัตราส่วนคำระยะเวลาของคำประสมไม่แตกต่างจากวลีแสดงให้เห็นว่าคำประสมดังกล่าวมีการเน้นแบบเน้นหลัก-เน้นหลัก ในทางตรงข้าม ค่าเดี่ยวที่พยางค์แรกเป็นพยางค์หนักมีการเน้นแบบเน้นรอง-เน้นหลัก หากอัตราส่วนคำระยะเวลาของคำประสมไม่แตกต่างจากคำเดี่ยวกุ่มดังกล่าว จะสามารถวิเคราะห์ได้ว่าคำประสมนั้นมีการเน้นแบบ เน้นรอง-เน้นหลัก (ดูหัวข้อ ผลการศึกษา)

ผลการศึกษา

หัวข้อนี้ นำเสนอผลการตัดสินระดับความหมายเชิงประกอบและอัตราส่วนค่าระยะเวลาของคำเป้าหมายแต่ละประเภท ได้แก่ วลี และคำเดี่ยว (๑.๑.) คำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ (๑.๒.) คำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง (๑.๓.) คำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ (๑.๔.) และคำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง (๑.๕.)

๑.๑ วลีและคำเดี่ยว

Table 1: Mean compositionality and duration ratio of syntactic phrases

Phrase	Compositionality	Duration Ratio
/k ^h e:p ³ .ma:k ³ / 'very narrow'	4.71	1.09
/kin ¹ .ʔim ² / 'eat (until) full'	4.32	0.82
/bin ¹ .tam ² / 'fly low'	4.03	0.79

Source: Researcher

ผลการเก็บข้อมูลแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมวิจัยตัดสินให้วลีทั้งหมดในชุดข้อมูลมีระดับความหมายเชิงประกอบสูงและออกเสียงโดยพยางค์ที่หนึ่งของวลีมีค่าระยะเวลาใกล้เคียงกับพยางค์ที่สอง ตัวอย่างเช่นวลี *แคบมาก* มีคะแนนระดับความหมายเชิงประกอบ ๔.๗๑ จากคะแนนเต็ม ๕ และมีอัตราส่วนค่าระยะเวลา ๑.๐๙ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าพยางค์ที่หนึ่งของวลีอาจมีค่าระยะเวลาเท่ากับหรือมากกว่าพยางค์ที่สองเล็กน้อย (ผลการศึกษาดังตารางที่ ๑)

Table 2: Mean compositionality (*comp*) and duration ratio (*d ratio*) of monomorphemic words (*mono*)

Mono (light initial)	Comp	D ratio	Mono (heavy initial)	Comp	D ratio
/chʰa.ŋak⁴/ 'to bog down'	1.50	0.64	/ka:ŋ¹.ke:ŋ¹/ 'trousers'	1.57	0.63
/tha.non⁵/ 'road'	1.21	0.49	/kʰa:¹.tʰa:⁵/ 'spell'	1.35	0.54
/chʰa.nit⁴/ 'type'	1.19	0.58	/na:¹.tʰi:¹/ 'minute'	1.23	0.62

Source: Researcher

ในทางตรงกันข้าม ผู้เข้าร่วมวิจัยตัดสินสอดคล้องกันว่าคำเดี่ยวมีคะแนนระดับความหมายเชิงประกอบในระดับต่ำและมีอัตราส่วนค่าระยะเวลาล้นกว่าวลีทั้งคำเดี่ยวที่พยางค์แรกเป็นพยางค์เบาเช่น *ชะงัก ถนน ชนิด* ซึ่งมีรูปแบบการเน้นแบบไม่เน้น-เน้นหลัก และคำเดี่ยวที่พยางค์แรกเป็นพยางค์หนักเช่น *กางเกง คาถา นาฬิกา* ซึ่งมีรูปแบบการเน้นแบบเน้นรอง-เน้นหลักมีอัตราส่วนค่าระยะเวลากลับเคียงกัน ดังแสดงในตารางที่ ๒ โดยพยางค์แรกที่เป็นสระยาวมักมีค่าระยะเวลาล้นลงจนใกล้เคียงกับสระสั้น

๑.๒ คำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ

สำหรับคำประสมแบบเท่าเทียม ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมวิจัยตัดสินว่าคำประสมแบบเท่าเทียมบางคำมีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ เช่นคำประสม *แย่งชิง* มีคะแนนระดับความหมายเชิงประกอบเท่ากับ ๒.๔๑ โดยคำประสมดังกล่าวมีความหมายว่า *'เอาทรัพย์สิน หรือประโยชน์ของผู้อื่นมาเป็นของตัวเอง'* ซึ่งแตกต่างจากความหมายตรงตัวของ *แย่ง* และ *ชิง* คำประสมกลุ่มนี้ออกเสียงโดยมีอัตราส่วนค่าระยะเวลาล้น ไม่แตกต่างจากอัตราส่วนค่าระยะเวลาของคำเดี่ยว ($\beta = .01, p = .76$) ดังนั้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์ให้คำประสมประเภทนี้มีการเน้นแบบเน้นรอง-เน้นหลัก

Table 3: Mean compositionality and duration ratio of coordinate compounds with low compositionality

Compound	Compositionality	Duration Ratio
/jɛ:ŋ ³ .c ^h iŋ ¹ / 'snatch'	2.41	0.63
/ʔɔ:n ² .ʔɛ:! ¹ / 'weak'	1.50	0.62
/k ^h i: ³ .k ^h a: ³ / 'lackey'	1.54	0.62

Source: Researcher

ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมวิจัย คำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำนี้มีรูปแบบการเน้นเช่นเดียวกับคำเดี่ยวที่พยางค์แรกเป็นพยางค์หนัก แสดงให้เห็นลักษณะของความหมายและโครงสร้างหน่วยคำวากยสัมพันธ์ที่ใกล้เคียงกับคำเดี่ยวมากกว่าวลี ตัวอย่างคำประสมในกลุ่มนี้ได้แก่

เยื่อใย	/,jua ³ :jaj ¹ /
ขวากหนาม	/,k ^h wa:k ² . 'na:m ⁵ /
เสี้ยนหนาม	/,sian ³ . 'na:m ⁵ /
มอมเมา	/,mo:m ¹ . 'maw ¹ /
เชื่อมโยง	/,c ^h uam ³ . 'jo:ŋ ¹ /

นอกจากนี้ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าคำประสมในกลุ่มนี้ที่มีพยางค์แรกเป็นสระเสียงยาวมักออกเสียงโดยมีคำระยะเวลาสั้นเช่นเดียวกับกรณีที่พบในคำเดี่ยว (หัวข้อ ๑.๑.)

๑.๓ คำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง

คำประสมกลุ่มที่สองคือคำประสมแบบเท่าเทียมที่ผู้เข้าร่วมวิจัยตัดสินใจไม่มีคะแนนระดับความหมายเชิงประกอบสูง ตารางที่ ๔ แสดงคะแนนระดับความหมายเชิงประกอบและอัตราส่วนคำระยะเวลาจากการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมวิจัย

Table 4: Mean compositionality and duration ratio of coordinate compounds with high compositionality

Compound	Compositionality	Duration Ratio
/tʰɔŋː³.cam¹/ 'memorize'	4.60	0.84
/pʰɛ:m³.pʰu:n¹/ 'increase'	4.77	0.86
/pʰɔː³.meː³/ 'parents'	4.29	0.80

Source: Researcher

คำประสมแบบเท่าเทียมในกลุ่มนี้มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง โดยคำว่า *ท่องจำ* *เพิ่มพูน* และ *พ่อแม่* มีระดับความหมายเชิงประกอบ ๔.๖๐, ๔.๗๗ และ ๔.๒๙ คะแนนตามลำดับ จากคะแนนเต็ม ๕ แสดงให้เห็นว่าความหมายของคำประสมทั้งคำนั้นเกี่ยวข้องกับความหมายของแต่ละองค์ประกอบมาก และในขณะเดียวกันคำประสมกลุ่มนี้มีอัตราส่วนค่าระยะเวลาเท่ากับ ๐.๘๔, ๐.๘๖ และ ๐.๘๐ ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าที่ใกล้เคียงกับวลีซึ่งได้แสดงในตารางที่ ๑

คำกลุ่มนี้มีออกเสียงโดยมีอัตราส่วนค่าระยะเวลาไม่แตกต่างจากวลี ($\beta = .067, p = .53$) แสดงให้เห็นการเน้นคำแบบ เน้นหลัก-เน้นหลัก นอกจากนี้จากข้อมูลเสียงไม่พบการลดค่าระยะเวลาของสระยาวในพยางค์ที่หนึ่ง ซึ่งเป็นลักษณะที่แตกต่างจากคำเดี่ยวและคำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ ตัวอย่างคำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง มีรูปแบบการเน้นแบบ เน้นหลัก-เน้นหลัก เช่น

อ่อนนุ่ม	/'ʔɔ:n². 'num³/
เกิดพูน	/'tʰɛ:t³. 'tʰu:n¹/
อ่อนวอน	/'ʔɔ:n³. 'wɔ:n¹/
เพิ่มเติม	/'pʰɛ:m³. 'tɛ:m¹/
สวยงาม	/'suaj⁵. 'ŋa:m¹/

๑.๔ คำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ

คำประสมกลุ่มที่สามคือคำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่ผู้เข้าร่วมวิจัยตัดสินใจให้ มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ ตารางที่ ๕ แสดงระดับความหมายเชิงประกอบและ อัตราส่วนค่าระยะเวลาจากการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมวิจัย

Table 5: Mean compositionality and duration ratio of subordinate compounds with low compositionality

Compound	Compositionality	Duration Ratio
/na:m ⁴ .ta:n ¹ / 'sugar'	1.86	0.56
/na: ³ .tʰi: ³ / 'duty'	1.3	0.61
/mo: ⁵ .pʰi: ⁵ / 'shaman'	2.08	0.66

Source: Researcher

คำกลุ่มนี้มีลักษณะใกล้เคียงกับคำเดี่ยวคือไม่สามารถทำนายความหมายของคำประสมทั้งคำได้จากความหมายของแต่ละองค์ประกอบตัวอย่างเช่น คำประสม น้ำตาล หน้าที่ และ หมอผี มีระดับความหมายเชิงประกอบเท่ากับ ๑.๘๖, ๑.๓๐ และ ๒.๐๘ และออกเสียงโดยมีอัตราส่วนค่าระยะเวลา ๐.๕๖, ๐.๖๑ และ ๐.๖๖ ตามลำดับ

ผู้เข้าร่วมวิจัยออกเสียงคำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำโดยมีอัตราส่วนค่าระยะเวลานั้นไม่แตกต่างจากคำเดี่ยวที่พยางค์แรกเป็น พยางค์หนัก ($\beta = -.03, p = .40$) แสดงให้เห็นว่าคำกลุ่มนี้มีการเน้นแบบ เน้นรอง-เน้นหลัก นอกจากนี้สระยาวในพยางค์แรกของคำประสมกลุ่มนี้ เช่นคำว่า น้ำตาล มีการออกเสียงด้วยค่าระยะเวลาค่อนข้างสั้นซึ่งเป็นรูปแบบเดียวกับที่พบในคำเดี่ยวและคำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ ตัวอย่างคำประสมในกลุ่มนี้ได้แก่

น้ำเงิน	/,na:m ⁴ . 'ŋɔŋ ¹ /
ลูกน้ำ	/,lu:k ³ . 'na:m ⁴ /
กุ่มยี่ง	/,kuŋ ³ . 'jiŋ ¹ /
ถือตัว	/,tʰu: ⁵ . 'tua ¹ /
หมอดู	/,mɔ: ⁵ . 'du: ¹ /

๑.๕ คำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง

สำหรับคำประสมกลุ่มสุดท้าย คือคำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่ผู้เข้าร่วมวิจัย ตัดสินให้มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง ตารางที่ ๖ แสดงระดับความหมายเชิงประกอบและอัตราส่วนค่าระยะเวลาเฉลี่ยที่ตัดสินโดยผู้เข้าร่วมวิจัย

Table 6: Mean compositionality and duration ratio of subordinate compounds with high compositionality

Compound	Compositionality	Duration Ratio
/kam ¹ .pan ³ / 'fist'	3.94	0.81
/ŋa:n ¹ .ba:n ³ / 'housework'	3.72	0.88
/mɔ:n ⁵ .kʰa:ŋ ³ / 'bolster'	3.70	0.72

Source: Researcher

ความหมายของคำประสมกลุ่มนี้มีความคล้ายคลึงกับความหมายของแต่ละองค์ประกอบค่อนข้างมาก ตัวอย่างเช่นคำประสม กำปั้น งานบ้าน และหมอนข้าง มีระดับความหมายเชิงประกอบเท่ากับ ๓.๙๔, ๓.๗๒ และ ๓.๗๐ และมีอัตราส่วนค่าระยะเวลาเท่ากับ ๐.๘๑, ๐.๘๘ และ ๐.๗๒ ตามลำดับ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมวิจัยออกเสียงคำประสมกลุ่มนี้โดยมีอัตราส่วนค่าระยะเวลาไม่แตกต่างจากอัตราส่วนค่าระยะเวลาของวลี ($\beta = -.10$, $p = .41$) แสดงให้เห็นว่าคำกลุ่มนี้มีการเน้นคำแบบ เน้นหลัก-เน้นหลัก เช่นเดียวกับ

วลีและคำประสมแบบเท่าเทียมที่ระดับความหมายเชิงประกอบสูงในหัวข้อ ๑.๓. และจากข้อมูลเสียงไม่พบการลดลงของค่าระยะเวลาของสระยาวในคำประสมกลุ่มนี้ ตัวอย่างคำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีคะแนนระดับความหมายเชิงประกอบสูง มีการเน้นแบบ เน้นหลัก-เน้นหลัก ได้แก่

หมูป่า	/'mu:˥. 'pa:˨˥/
หอพัก	/'ho:˥. 'phak˥/
หน้าบ้าน	/'na:˥. 'ba:n˥/
อาบแดด	/'ʔa:p˥. 'de:t˥/

บทสรุป

ผลการศึกษาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่าคำประสมแบบเท่าเทียมและไม่เท่าเทียมมีรูปแบบการเน้นที่สัมพันธ์กับระดับความหมายเชิงประกอบ กล่าวคือคำประสมแบบเท่าเทียมและไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำสัมพันธ์กับการเน้นแบบเน้นรอง-เน้นหลัก เช่นเดียวกับคำเดียว ในขณะที่คำประสมแบบเท่าเทียมและไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูงมีรูปแบบการเน้นคำแบบเน้นหลัก-เน้นหลัก เช่นเดียวกับวลี ผลการศึกษานี้เป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัยนี้ (ผลการศึกษาทั้งหมดสรุปได้ดังตารางที่ ๗)

Table 7: Summary of the stress patterns of Thai disyllabic monomorphemic words, compounds and phrases

Word Type	Compositionality	Word Stress Pattern	Example
monomorphemic (light initial)	low	unstress-primary	‘bog down’
monomorphemic (heavy initial)	low	secondary-primary	‘trousers’
phrase	high	primary-primary	‘take a detour’
coordinate compound	low	secondary-primary	‘origin’
	high	primary-primary	‘more, extra’
subordinate compound	low	secondary-primary	‘sugar’
	high	primary-primary	‘housework’

Source: Researcher

งานวิจัยนี้ได้ให้คำอธิบายเพิ่มเติมจากงานวิจัยในอดีตว่า ระดับความหมายเชิงประกอบนั้นเป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับรูปแบบการเน้นของคำประสม คำประสมประเภทเดียวกันอาจมีรูปแบบการเน้นที่ต่างกันได้ ตามระดับความหมายเชิงประกอบของคำนั้น ๆ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าคำประสมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำนั้นคล้ายคลึงกับคำเดี่ยว ทั้งในแง่ที่ความหมายของทั้งคำแตกต่างจากความหมายของแต่ละองค์ประกอบและในแง่รูปแบบการเน้นคำที่มีการเน้นแบบเน้นรอง-เน้นหลัก รวมถึงมีการลดลงของค่าระยะเวลาในพยางค์ที่มีสระยาวอีกด้วย ในขณะที่คำประสมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูงนั้นมีลักษณะแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยคำกลุ่มดังกล่าวใกล้เคียงกับวลีมากกว่าคำเดี่ยว ทั้งในแง่ความหมาย ซึ่งความหมายของทั้งหน่วยสร้างเป็นผลรวมอย่างสมบูรณ์ของความหมายแต่ละองค์ประกอบและในแง่การเน้นคำ ซึ่งทั้งสองพยางค์ได้รับการเน้นหลัก

สำหรับการศึกษากาการเน้นคำประสมในอนาคต เนื่องจากคำประสมนั้นเป็นประเภทของคำที่มีความหลากหลาย ทั้งในแง่ความหมายดังที่งานวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็น รวมถึงในแง่ของโครงสร้างหน่วยกวากสัมพันธ์ โดยเฉพาะคำประสมหลายพยางค์

ที่อาจมีโครงสร้างหน่วยคำที่ซับซ้อน จึงเป็นที่น่าสนใจว่าการเน้นของคำประสมนั้น มีความสัมพันธ์กับโครงสร้างหน่วยคำของคำประสมด้วยหรือไม่ และมีความสัมพันธ์อย่างไร โดยงานวิจัยในอนาคตอาจศึกษาคำทางกลศาสตร์ที่บ่งชี้การเน้นคำอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น ค่าความถี่มูลฐานและค่าความเข้ม เพื่อให้เห็นรูปแบบการเน้นของคำประสมอย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

Reference

- Bauer, L. (2003). *Introducing Linguistic Morphology*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Bennett, J. (1995). *Metrical foot structure in Thai and Kayah Li: Optimality-theoretic studies in the prosody of two southeast Asian languages*. (Doctoral dissertation). University of Illinois at Urbana-Champaign, Illinois, USA.
- Bisetto, A., & Scalise, S. (2005). The classification of compounds. *Lingue e linguaggio*, 4(2), 319-310.
- Boersma, P. (2001). Praat, a system for doing phonetics by computer. *Glott. Int.*, 5(9), 341-345.
- Connelly, L. (2008). Pilot studies. *Medsurg nursing*, 17(6), 411.
- Haspelmath, M. (2002). *Understanding Morphology*. London: Arnold.
- Iangubol, A. (1982). *An Analytical study of Compound Words in Thai*. (Master's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Injan, A. (2014). *Coordinate Compounds in Thai*. (Masters's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Intorn, D. (1976). *Construction of a Thai programmed lesson on "compound words" for mathayom suksa one*. (Master's thesis). Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand.
- Kaewkhieo, Y. (2008). A comparative study of compound words in Standard Thai and Northern Thai Dialect. *Journal of Thai Language and Thai Culture*, 2(3), 139-152.
- L-Thongkum, T. (2011). *Siang phasathai kansueksa thang kon satthasat* [Thai Sounds: An Acoustic Study]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Maluleem, L. (2018). Compound stress in Thai and effect of compositionality in Papers from the Chulalongkorn International Student Symposium

- on Southeast Asian Linguistics 2017. *Journal of the Southeast Asian Linguistics Society*, 11(3), 68-77.
- Naksakul, K. (1981). *Rabop siang phasa thai* [Thai phonological systems]. (5 ed.). Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Nitisaroj, R. (2004). Perception of stress in Thai. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 116(4), 2645-2645.
- Pelletier, F. (1994). The principle of semantic compositionality. *Topoi*, 13(1), 11-24.
- Peyasantiwong, P. (1986). *Stress in Thai*. Paper presented at the Papers from a Conference on Thai Studies in Honor of William J. Gedney. Michigan Papers on South and Southeast Asia, Center for South and Southeast Asian Studies, University of Michigan, Ann Arbor.
- Potisuk, S., Gandour, J., & Harper, M. (1996). Acoustic correlates of stress in Thai. *Phonetica*, 53(4), 200-220.
- Singnoi, A. (2005). *Kham nam prasom : sat lae sin nai kan sang kham thai* [Compound Nouns: Sciences and Arts in Thai Word Formation]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Treece, E., & Treece, J. (1982). *Elements of research in nursing*. edition 3. St. Louis: Mosby.

ภาคผนวกบทความ

ภาพที่ ๑ คำใบ้ที่นำเสนอแก่ผู้เข้าร่วมวิจัย (คำประสม พ่อตา)

ตารางที่ ๑ ระดับความหมายเชิงประกอบและอัตราส่วนค่าระยะเวลาเฉลี่ยของวลี

วลี	ระดับความหมายเชิงประกอบ	อัตราส่วนค่าระยะเวลา
แคบมาก	๔.๗๑	๑.๐๙
กินอ้อม	๔.๓๒	๐.๘๒
บินต่ำ	๔.๐๓	๐.๗๙

ตารางที่ ๒ ระดับความหมายเชิงประกอบและอัตราส่วนค่าระยะเวลาเฉลี่ยของคำเดี่ยว

คำเดี่ยว (พยางค์เบา)	ระดับ ความหมาย เชิงประกอบ	อัตราส่วน ค่าระยะเวลา	คำเดี่ยว (พยางค์ หนัก)	ระดับ ความหมาย เชิงประกอบ	อัตราส่วน ค่าระยะ เวลา
ชะงัก	๑.๕๐	๐.๖๔	กางเกง	๑.๕๗	๐.๖๓
ถนน	๑.๒๑	๐.๔๙	คาถา	๑.๓๕	๐.๕๔
ชนิด	๑.๑๙	๐.๕๘	นาที่	๑.๒๓	๐.๖๒

ตารางที่ ๓ ระดับความหมายเชิงประกอบและอัตราส่วนค่าระยะเวลาเฉลี่ยของคำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ

คำประสม	ระดับความหมายเชิงประกอบ	อัตราส่วนค่าระยะเวลา
แย่งชิง	๒.๔๑	๐.๖๓
อ่อนแอ	๑.๕๐	๐.๖๒
ซี้ซ่า	๑.๕๔	๐.๖๒

ตารางที่ ๔ ระดับความหมายเชิงประกอบและอัตราส่วนค่าระยะเวลาเฉลี่ยของคำประสมแบบเท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง

คำประสม	ระดับความหมายเชิงประกอบ	อัตราส่วนค่าระยะเวลา
ท่องจำ	๔.๖๐	๐.๘๔
เพิ่มพูน	๔.๗๗	๐.๘๖
พ่อแม่	๔.๒๙	๐.๘๐

ตารางที่ ๕ ระดับความหมายเชิงประกอบและอัตราส่วนค่าระยะเวลาเฉลี่ยของคำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบต่ำ

คำประสม	ระดับความหมายเชิงประกอบ	อัตราส่วนค่าระยะเวลา
น้ำตาล	๐.๘๖	๐.๕๖
หน้าที่	๑.๓	๐.๖๑
หมอฟี	๒.๐๘	๐.๖๖

ตารางที่ ๖ ระดับความหมายเชิงประกอบและอัตราส่วนค่าระยะเวลาเฉลี่ยของ
คำประสมแบบไม่เท่าเทียมที่มีระดับความหมายเชิงประกอบสูง

คำประสม	ระดับความหมายเชิงประกอบ	อัตราส่วนค่าระยะเวลา
กำปั้น	๓.๙๔	๐.๘๑
งานบ้าน	๓.๗๒	๐.๘๘
หมอนข้าง	๓.๗๐	๐.๗๒

ตารางที่ ๗ สรุปรูปแบบการเน้นของคำเดี่ยว วลี และคำประสมสองพยางค์ในภาษาไทย

ประเภท	ระดับความหมาย เชิงประกอบ	รูปแบบการเน้น	ตัวอย่าง
คำเดี่ยว (พยางค์แรกเป็นพยางค์เบา)	ต่ำ	ไม่เน้น-เน้นหลัก	ชะงัก
คำเดี่ยว (พยางค์แรกเป็นพยางค์หนัก)	ต่ำ	เน้นรอง-เน้นหลัก	กางเกง
วลี	สูง	เน้นหลัก-เน้นหลัก	เดินอ้อม
คำประสมเท่าเทียม	ต่ำ	เน้นรอง-เน้นหลัก	ติดต่อ
	สูง	เน้นหลัก-เน้นหลัก	เพิ่มเติม
คำประสมแบบไม่เท่าเทียม	ต่ำ	เน้นรอง-เน้นหลัก	น้ำตาล
	สูง	เน้นหลัก-เน้นหลัก	งานบ้าน

รายการอ้างอิงภาษาไทย

- เอียงอุบล, อนงค์. (๒๕๒๕). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์คำประสมในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ประเทศไทย.
- อินจันทร์, อลิษา. (๒๕๕๗). *คำประสมแบบเท่าเทียมในภาษาไทย*. (วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.
- อินทร, ดวงจันทร์. (๒๕๑๙). *การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทยเรื่องคำประสม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑*. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ, ประเทศไทย.
- แก้วเขียว, ยอดขวัญ. (๒๕๕๑). *การศึกษาเปรียบเทียบคำประสมภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยถิ่นเหนือ. วารสารภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย*, ๒(๓), ๑๓๙-๑๕๒.
- ล.ทองคำ, อีระพันธ์. (๒๕๕๕). *เสียงภาษาไทย : การศึกษาทางกลศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาคสกุล, กาญจนา. (๒๕๕๕). *ระบบเสียงภาษาไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ ๕). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิงห์น้อย, อัญชลี. (๒๕๔๘). *ค่านามประสม: ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างคำไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

